

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Addasu		Ystyr cyffredinol hwn yw'r gwaith ffisegol sy'n angenrheidiol i newid defnydd adeilad o ddefnydd penodol, a ddosbarthwyd yn y gorchymyn dosbarthiadau defnydd, i ddefnydd arall. Gall hefyd olygu isrannu eiddo preswyl i fod yn fflatiau neu randai hunan cynwysedig
Adeilad Rhestredig		Adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig. Caiff adeiladau rhestredig eu graddio'n radd I, II* neu II, a gradd I yw'r uchaf. Gellir rhestru adeilad ar sail y tu mewn iddo yn ogystal â'r tu allan, ac unrhyw adeiladau neu strwythurau parhaol.
Adennill (yn nhermau mwynau)		Gweithredoedd a luniwyd i ddychwelyd ardal i gyflwr amgylcheddol derbyniol, un ai ar gyfer ail ddechrau'r defnydd blaenorol neu ar gyfer defnydd newydd. Mae'n cynnwys gweithgareddau adfer, ôl-ofal, trin pridd, llenwi a chyfuchlin.
Adfer (yn nhermau gweithio mwynau)		Camau i adfer y tir effeithiwyd gan echdyniad mwynau i safon uchel yn addas ar gyfer ôl-ddefnydd a gytunwyd ac yn cynnwys ailosod isbridd, pridd ar y wyneb neu ddeunydd creu pridd yn ofalus.
Adfer/ cael cyflwr (yn nhermau bioamrywiaeth)		Adfer cynefin sydd gan olion arwyddocaol o'r cynefin gwreiddiol yn ôl i'w gyflwr gwreiddiol. Mae cael cyflwr yn golygu bod cynefin yn mynd o gyflwr sâl i gyflwr da.
Adnoddau mwynau		Dyddodyn mwynau (deunydd crai basig o'r Ddaear) sydd gan werth i gymdeithas a gellir ei echdynnu yn economaidd, neu gall fod yn hyfyw yn y dyfodol agos.
Adroddiad Monitro Blynyddol	AMB	Adroddiad a gyflwynir i Lywodraeth Cymru gan awdurdodau cynllunio lleol sy'n asesu effeithiolrwydd y Cynllun yn erbyn cyfres o ddangosyddion a thargedau.
Agregau		Tywod, graean, carreg fâl a deunydd swmpus arall ddefnyddir gan y diwydiant adeiladu.
Ailgylchu		Adferiad deunydd o'r llif gwastraff ar gyfer ei ail-ddefnyddio neu eu newid i ddeunydd arall.
Amcan		Datganiad o beth fwriedir, gan ddweud beth yw'r newid cyfeiriad tuedd a ddymunir.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Angen (yn nhermau manwerthu)		Y cydbwysedd rhwng y cyflenwad a'r galw rhwng manwerthwyr a defnyddwyr. Yn cael ei ddangos fel gwariant personol ar gael i gefnogi rhan amlaf siopau ychwanegol a/ neu estyniadau i siopau presennol.
Annedd Menter Wledig		Mae mentrau gwledig cynnwysol yn cynnwys busnesau gyda chysylltiad â'r tir gan gynnwys ffermio, coedwigaeth a gweithgareddau eraill sy'n derbyn eu prif gyfraniad o'r safle.
Ardal Cadwraeth		Ardal o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig, y mae'n ddymunol cadw neu wella eu cymeriad neu olwg.
Ardal Cadwraeth Arbennig	ACA	Safle a ddynodwyd dan Gyfarwyddeb Cynefinoedd y Gymuned Ewropeaidd i warchod cynefinoedd a rhywogaethau o bwysigrwydd rhwngwladol
Ardal Chwilio Strategol	AChS	Ardal sydd wedi cael ei adnabod ar lefel strategol gan TAN8: Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddol (2005) fel un sydd gan nodweddion cyffredinol sy'n golygu y gall ymdopi gyda ffermydd gwynt mawr.
Ardal Gwarchodaeth Arbennig	AGA	Safle a ddosbarthwyd dan Gyfarwyddeb y Gymuned Ewropeaidd ar Adar Gwyllt i ddiogelu rhywogaethau adar o bwysigrwydd rhwngwladol.
Ardal Rheoli Newid Arfordirol		Ardal diffiniedig ble mae'r polisi penodol yn y cynllun rheoli arfordir cydnabyddedig yn datgan 'dim ymyrraeth weithredol' neu 'aliniad a reolir' yn ystod oes y Cynllun.
Ardal Tirwedd Arbennig	ATA	Dynodiad anstatudol a ddefnyddir gan awdurdodau lleol mewn rhai rhannau o'r Deyrnas Unedig i adnabod tirweddau sensitif sydd un ai yn gyfreithiol neu fel mater polisi yn cael eu gwarchod rhag datblygiad anaddas neu ddylanwadau dynol eraill.
Ardaloedd Marchnad Tai		Fe wnaeth yr Asesiad Marchnad Tai Lleol Gogledd Orllewin Cymru adnabod ardaloedd marchnad tai o fewn yr isranbarth yn seiliedig ar ardaloedd teithio i'r gwaith a gwybodaeth leol er mwyn deall lefelau galw ac angen o fewn yr ardaloedd yma.
Ardaloedd Prisiau Tai		Ardaloedd prisiau tai o fewn ardal y Cynllun a gafodd eu hadnabod yn yr Astudiaeth Hyfywdra Tai Fforddiadwy.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Ardoll Seilwaith Cymunedol	CIL	Mae hwn yn ddull o sicrhau cyfraniadau cyffredinol gan ddatblygwyr. Fe wnaeth y Llywodraeth ddeddfu ar gyfer Ardoll Seilwaith Cymunedol fel rhan o Ddeddf Cynllunio 2008. Dilynwyd hyn gan Reoliadau Gweithredu, a daeth yr Ardoll Seilwaith Cymunedol i rym yng Nghymru a Lloegr ar 6 Ebrill 2010.
Argaeledd Tir ar gyfer Tai		Cyfanswm y tir sydd wedi ei neilltuo ar gyfer defnydd preswyl a heb ei ddatblygu.
Arolygiaeth Cynllunio		Asiantaeth weithredol o'r Llywodraeth Brydeinig sydd yn gyfrifol am archwiliad cyhoeddus o'r Cynllun.
Asedau Treftadaeth		Yn cwmpasu strwythurau a llefydd agored sy'n cael eu hystyried o ddiddordeb hanesyddol, archeolegol neu artistig arbennig (e.e. Adeiladau Rhestredig, Parciau a Gerddi Hanesyddol a Henebion Cofrestredig) yn ogystal â Safleoedd Treftadaeth y Byd.
Asesiad Amgylcheddol Strategol	AAS	Term generig a ddefnyddir i ddisgrifio asesiadau amgylcheddol o bolisiau, cynlluniau a rhaglenni. Mae Rheoliadau'r AAS yn ei gwneud yn ofynnol i gynnal asesiad amgylcheddol ffurfiol o gynlluniau a rhaglenni penodol, yn cynnwys y rheini ym maes cynllunio a defnydd tir.
Asesiad Cynaliadwyedd	AC	Offeryn i arfarnu polisiau a chynigion i sicrhau eu bod yn adlewyrchu amcanion datblygu cynaliadwy (h.y. ffactorau cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd). Mae Adran S62(6) y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Cynllunio Lleol gynnal Asesiad Gynaliadwyedd y Cynllun. Mae'r math hwn o Arfarniad o Gynaliadwyedd yn ymgorffori llawn gofynion Cyfarwydddeb yr Asesiad Amgylcheddol Strategol. Mae'r defnydd o'r term hwn yn y Cynllun yn cynnwys Asesiad Amgylcheddol Strategol, oni nodir fel arall.
Astudiaeth Angen Tai		Astudiaeth o ardal neu anheddle penodol i gefnogi cymysgedd rhesymol a chytbwys o fathau a meintiau tai er mwyn cyfarch anghenion tai amrywiol o fewn ardal leol.
Astudiaeth Capasiti Trefol		Mae'r astudiaeth yma'n sefydlu beth yw capasiti'r Ganolfan Isranbarthol a'r Canolfannau Gwasanaeth Trefol a Lleol sydd wedi cael eu hadnabod yn y Cynllun i ddarparu unedau preswyl o'r newydd. Mae'n cyfrannu i ddeall y potensial ar gyfer mwy o ddatblygiad tai o fewn y Canolfannau yma.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Astudiaeth Marchnad Tai Lleol	AMTLI	Astudiaeth sy'n rhoi tystiolaeth am angen a galw am dai mewn ardal.
Asesiad Priodol	AP	Asesiad mwy manwl sydd angen ei wneud os yw Adroddiad Sgrinio'r Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yn dangos bod posibilrwydd y bydd y Cynllun yn debygol o gael effaith arwyddocaol ar safle rhyngwladol, un ai ar ben ei hun mewn ar y cyd gyda chynlluniau neu brosiectau eraill.
Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd	ARhC	Mae ARhC yn un o ofynion Cyfarwydddeb Ewropeaidd 92/43/EEC sy'n asesu effeithiau posib Cynllun Datblygu Lleol ar un neu fwy o safleoedd Ewropeaidd (safleoedd Natura 2000). Dylai'r asesiad ddod i gasgliad o ran p'un a fyddai cynnig neu bolisi yn y Cynllun Datblygu yn cael effaith andwyol ar gyfanrwydd y safle dan sylw
Astudiaeth Hyfywdra Tai Fforddiadwy		Astudiaeth sy'n adnabod lefel tai fforddiadwy sy'n hyfyw i'w ddarparu ar safleoedd marchnad agored o fewn Ardaloedd Prisiau Tai yn ardal y Cynllun.
Awdurdod Cynllunio Lleol	ACLI	Sef awdurdod cynllunio sy'n gyfrifol am baratoi'r Cynllun.
Banc Tir (Mwynau)		Stoc o geisiadau cynllunio (fel arfer yn berthnasol i fwynau heb-ynni) i ddarparu parhad mewn cynhyrchiad er gwaethaf y newid mewn galw. Fel arfer mae'n cael ei ddangos yn ôl y nifer o flynyddoedd yn seiliedig ar y patrwm diweddar o gyflenwi.
Bioamrywiaeth		Term a ddefnyddir i ddisgrifio amrywiaeth bywyd ar y Ddaear, gan gynnwys yr amrywiaeth eang o ecosystemau ac organebau byw, anifeiliaid, planhigion, eu cynefinoedd a'u genynnau.
Bond		Taliad wedi ei ddiogelu er mwyn sicrhau bod unrhyw waith cynnal neu adfer safle yn cael ei ddiogelu.
Cadernid		Er mwyn cael ei ystyried yn gadarn, rhaid i Gynllun Datblygu Lleol fod yn gyfiawn (yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn a chredadwy a'r strategaeth fwyaf effeithiol) ac yn effeithiol (cyfiawnadwy, hyblyg ac yn bosibl ei fonitro). Mae tri phrawf cadernid a nodwyd mewn canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru a'r Arolygiaeth Gynllunio, a chaiff y Cynllun ei hasesu yn eu herbyn

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Cadw		Gwasanaeth amgylchedd hanesyddol Llywodraeth Cymru sy'n gweithio i gael amgylchedd hanesyddol hygyrch ac yn un sy'n cael ei warchod yn dda.
Canllawiau Cynllunio Atodol	CCA	Gall Canllawiau Cynllunio Ategol gwmpasu ystod o faterion, sef materion thematig a materion ar gyfer safleoedd penodol, a chynnig rhagor o fanylion polisiau a chynigion cynllun datblygu.
Canol trefi		Yn cynnwys craidd ystod o ganolfannau siopa a masnachol o wahanol faint.
Canolfannau Gwasanaeth Lleol		Mae'r rhain yn cael eu hadnabod fel canolfannau gyda chyfleusterau a gwasanaethau sy'n cwrdd â gofynion eu poblogaeth eu hunain a'u hardaloedd dalgylch eu hunain. Mae ganddynt ryw gymaint o gyfleoedd cyflogaeth a manwerthu a chysylltiadau da iawn gydag un ai Canolfan Wasanaeth Trefol neu Ganolfan Isranbarthol, prun bynnag yw'r agosaf.
Canolfannau Gwasanaeth Trefol		Mae gan y rhain swyddogaeth is-sirol yn nhermau darparu ystod eang o wasanaethau a chyfleusterau ar gyfer eu poblogaeth eu hunain a rhannau o'r siroedd. Mae gan rai, h.y. Llangefni a Chaernarfon hefyd swyddogaeth weinyddol ar gyfer eu siroedd.
Canolfan Isranbarthol		Mae ganddi swyddogaeth drawsffiniol a lleol yn nhermau cyflogaeth, iechyd a chyfleoedd hamdden. Mae'n ganolfan fanwerthu nid yn unig ar gyfer ei phoblogaeth ei hun ond hefyd ar gyfer ardal ehangach.
Carafanau: Carafán Sefydlog		Carafán sydd angen cerbyd cymalog (artic) i'w symud.
Carafanau: Carafan Teithiol		Carafán a ellir ei dynnu ar ôl cerbyd modur.
Cartrefi a'u rhennir (gweler polisi TAI 9)		Gall fod un ai yn aelwydydd yn byw fel teulu neu pan nad oes mwy na 6 o bobl yn rhannu'r cyfleusterau (h.y. ystafell ymolchi a chegin) ac yn gyfrifol am reoli'r aelwyd (h.y. talu rhent a bwyta gyda'i gilydd).
Cartrefi Gofal		Sefydliad sy'n darparu llety preswyl gyda gofal iechyd, yn arbennig i'r henoed.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Cartref Gofal Preswyl		Sefydliad lle mae nifer o bobl hyn yn byw, fel arfer mewn ystafelloedd sengl, ac sydd yn gallu cael mynediad i wasanaethau ar y safle sy'n darparu gofal personol yn unig – cymorth i ymolchi, newid a rhoi meddyginiaeth.
Cartrefi Gofal Ychwanegol		Yn debyg i lety cysgodol, yn cynnig y gallu i fyw yn annibynnol ond yn elwa o ddarpariaeth gofal ar y safle.
Clystyrau		Aneddeleoedd gydag o leiaf 10 uned tai mewn grŵp sydd yn ddigon cydlynol i'w adnabod a gyda chysylltiadau i aneddeleoedd sydd yn uwch i fyny yn y goeden hierarchaeth.
Cyfarwyddeb Ewropeaidd		Deddfwriaeth yr Undeb Ewropeaidd sydd yn dweud bod rhaid i aelodau gwladol gyrraedd allbwn/ targed penodol.
Cyflenwad 5 mlynedd		Mae Nodyn Cyngor Technegol (NCT) 1 yn dweud bod rhaid i Awdurdodau Cynllunio Lleol sicrhau bod yna ddigon o dir gwirioneddol ar gael i ddarparu cyflenwad 5 mlynedd o dir ar gyfer tai. Mae'n rhaid i'r cyflenwad tir yma ddylanwadu'r strategaeth sydd yn y cynllun datblygu.
Cyfradd gwacter		<p>Mae'r berthynas rhwng aelwydydd ac anheddau yn cael ei modelu drwy ddefnyddio 'cyfraddau gwacter', sy'n dod o Gyfrifiad 2011. Mae'r gyfradd gwacter yn cynnwys ail gartrefi a chartrefi gwyliau. Cyfrifir y gyfradd gwacter trwy rannu nifer y lleoedd ar aelwydydd (tabl KS401) gyda chyfanswm nifer y tai (tabl QS418). Yn achos rhan o ardal y Cynllun sydd o fewn Awdurdod Cynllunio Gwynedd, roedd angen eithrio rhannau o sir Gwynedd sydd y tu mewn i Barc Cenedlaethol Eryri. Defnyddiwyd cyfanswm yr ystadegau ar gyfer Ardaloedd Cynnyrch y Cyfrifiad nad oeddynt o fewn PCE.</p> <p>Disgrifir lleoedd gwag mewn cartrefi ac aelwydydd a ddefnyddir fel ail gartrefi yn y Cyfrifiad fel 'leuoedd ar aelwydydd heb breswylwyr rheolaidd'. Oherwydd bod llawer o dai gwyliau ac ail gartrefi yn Ynys Môn a Gwynedd, mae'r cyfraddau gwacter yn uwch na'r lleoedd sydd â llai o aelwydydd o'r math hwn.</p>
Cymuned		Pobl sy'n byw mewn ardal ddaearyddol ddiffiniedig, neu sy'n rhannu'r un diddordebau

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Cynllun Datblygu Lleol		Y cynllun datblygu statudol gofynnol ar gyfer pob ardal awdurdod cynllunio lleol yng Nghymru dan Ran 6 Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004. Cynllun defnydd tir ydyw sy'n destun archwiliad annibynnol, a fydd yn gynllun datblygu statudol ar gyfer ardal awdurdod lleol. Dylai gynnwys gweledigaeth, strategaeth, polisïau i'w defnyddio ar draws yr ardal gyfan ar gyfer mathau o ddatblygiadau, dyraniadau tir, a pholisïau a chynigion ar gyfer ardaloedd allweddol o newid a diogelu lle y bo'n ofynnol.
Cynllun Gofodol Cymru		Cynllun a baratowyd ac a gymeradwywyd gan Lywodraeth Cymru dan adran 60 y Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol (2004), sy'n nodi fframwaith strategol i lywio datblygiadau ac ymyriadau polisi yn y dyfodol, p'un ai bod y rhain yn ymwneud â rheoli cynllunio defnydd tir ffurfiol neu beidio. Mae Adran 62 (5) (b) y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod cynllunio lleol ystyried Cynllun Gofodol Cymru wrth baratoi CDLI.
Cynllun Integredig Sengl	CIS	Mae hwn yn cynnwys gweledigaeth a chynllun gweithredu'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar gyfer y ddwy Sir. Pwrpas y Cynllun ydy hyrwyddo cydweithio er mwyn gwella budd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol. Mae'n ceisio mynd i'r afael a materion cymhleth nad ellir eu datrys gan un mudiad yn gweithio ar ben ei hun. Felly mae'r Cynllun wedi cael ei greu mewn partneriaeth, gan gael mewnbwn partneriaid, defnyddwyr gwasanaethau, cymunedau a phreswylwyr.
Cynllun Rheoli Traethlin	CRhT	Dogfen nad yw'n statudol sy'n rhoi canllawiau strategol i gynorthwyo gwneud penderfyniadau am amddiffynfa arfordirol ar gyfer hyd benodol o'r arfordir dros y 50 mlynedd nesaf gydag adolygiadau fel arfer pob 5 mlynedd.
Cynllun Teithio		Mae cynllun teithio yn becyn o gamau gweithredu a baratowyd gan weithle, ysgol neu sefydliad arall i annog dewisiadau teithio diogel, iachus a chynaliadwy. Drwy leihau teithio mewn ceir, gall Cynlluniau Teithio wella iechyd a lles, rhyddhau mannau parcio, a gwneud cyfraniad cadarnhaol i'r gymuned a'r amgylchedd.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Cynllunio Defnydd Tir		Mae'r fframwaith ar gyfer sut mae tir yn cael ei ddefnyddio a'i ddatblygu cael ei ddarparu'n bennaf gan y system cynllunio. Mae'r system yma'nyn anelu i gael y defnydd mwyaf effeithiol ac effeithlon o dir er lles y cyhoedd ac i sicrhau bod y gwasanaethau a chyfleusterau angenrheidiol yn cael eu hadeiladu lle mae mwyaf eu hangen nhw.
Cytundeb 106	C106	Cytundeb cyfreithiol dan adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990. Mae cytundebau adran 106 yn gytundebau cyfreithiol rhwng awdurdod cynllunio a datblygwr, neu rwymedigaethau unochrog a gynigir gan ddatblygwr, sy'n sicrhau y cyflawnir gwaith ychwanegol penodol sy'n ymwneud â datblygiad.
Cytundeb Cyflawni		Dogfen sy'n cynnwys amserlen yr awdurdodau cynllunio lleol ar gyfer paratoi'r Cynllun ynghyd a'r Strategaeth Cynnwys Cymunedau, a gyflwynir i Lywodraeth Cymru i'w chymeradwyo.
Datblygiad		Datblygiad, yn ôl diffiniad cyfraith cynllunio, yw ymgymryd â gwaith adeiladu, peirianeg, cloddio neu weithrediad eraill mewn, ar, dros neu islaw tir (Adran 55 Deddf Cynllunio 1990 fel y'i diwygiwyd).
Datblygiad Ardrawiad Isel		Datblygiad sy'n gysylltiedig â dulliau byw sydd gan ardrawiad amgylcheddol isel ac sydd un ai'n cyfoethogi neu nad yw'n lleihau gwerth amgylcheddol yn arwyddocaol ac maent a chysylltiad agos a dulliau rheoli tir cynaliadwy. Yn cael eu hadnabod fel Datblygiad Un Blaned hefyd (gweler PCC).
Datblygiad cynaliadwy		Datblygu sy'n diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain
Defnydd cymysg		Datblygiadau neu gynigion sy'n cynnwys mwy nag un math o ddefnydd tir ar yr un safle.
Diagram allweddol		Dehongliad o strategaeth ofodol y Cynllun ar ffurf diagram.
Diogelu drwy ddylunio		Menter gyda'r amcan o ddylunio trosedd 'allan' o ddatblygiadau yn ystod y broses cynllunio, a gellir ei ymgorffori i stoc dai sydd eisoes yn bodoli.
Diogelu mwynau		Gwarchod adnodd mwynau rhag ddatblygiadau eraill a allai arwain at sterileiddio diangen.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Dosbarth defnydd A1, A2 neu A3		Dyma rhai o'r Defnyddiau Tir sydd yn Rhybudd Cynllunio Tref a Chynllunio (Dosbarth Defnydd) 1987. Mae A1 yn cyfeirio at sefydliadau sydd yn cael eu categorio fel siopau, A2 yw sefydliadau sydd yn cael eu categorio fel gwasanaethau ariannol a phroffesiynol ac mae A3 yn cael eu categorio yng Nghymru fel, llefydd bwyta, caffi, neu lefydd bwyd poeth i'w cario allan.
Dosbarth defnydd B1, B2 neu B8		Dyma rhai o'r Defnyddiau Tir sydd yn Rhybudd Cynllunio Tref a Chynllunio (Dosbarth Defnydd) 1987. Mae B1 yn cyfeirio at sefydliadau sy'n cael eu categorio fel 'busnes', B2 yn sefydliadau sy'n cael eu categorio fel 'diwydiant cyffredinol' a B8 yn sefydliadau sy'n cael eu categorio fel 'storio neu ddosbarthu'.
Dosbarth defnydd C2 a C3		Dyma rhai o'r Defnyddiau Tir sydd yn Rhybudd Cynllunio Tref a Chynllunio (Dosbarth Defnydd) 1987. Mae C1 yn cyfeirio at sefydliadau sy'n cael eu categorio fel Sefydliadau Preswyl ac mae C3 yn cael eu categorio fel Tŷ Preswyl.
Dosbarth defnydd D1 a D2		Dyma rhai o'r Defnyddiau Tir sydd yn Rhybudd Cynllunio Tref a Chynllunio (Dosbarth Defnydd) 1987. Mae D1 yn cyfeirio at sefydliadau sydd wedi eu categorio fel sefydliadau dibreswyl ac mae D2 yn cyfeirio at sefydliadau sydd wedi eu categorio fel Ymgynnull a Hamdden.
Fesul cam/ cam wrth gam		Datblygu safle'n raddol fesul cam dros gyfnod o amser yn hytrach nag oll ar yr un pryd.
Fflatiau hunangynhaliol		Adeilad ar wahân a hunangynhaliol sydd wedi ei adeiladu neu ei addasu i ddefnydd preswyl.
Geoamrywiaeth		Ystod o gerrig, ffosilau, mwynau, pridd, tirffurf a phrosesau naturiol sy'n creu tirwedd a strwythur y Ddaear.
Gofodol		Nodwedd sy'n berthnasol i leoliad/ ardal
Gorchymyn Dosbarth Defnydd		Mae Gorchymyn Cynllunio Tref a Gwlad (Dosbarth Defnydd) 1987 yn rhoi defnydd tir ac adeiladau i wahanol gategorïau. Nid oes angen caniatâd cynllunio i newid defnydd o fewn yr un dosbarth defnydd, ond gall bod angen ar gyfer newid o un dosbarth i'r llall.
Gwaelodlin		Disgrifiad o gyflwr presennol yr ardal er mwyn mesur newid yn ei erbyn.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Gwarchod agregau		Gwarchod adnoddau agregau rhag cael eu sterileiddio yn ddiangen gan fathau eraill o ddatblygu.
Gwarchodfa Natur Leol		Cynefinoedd o arwyddocâd lleol sydd anstatudol sy'n cael eu hadnabod gan awdurdodau lleol lle mae gwarchodaeth a dealltwriaeth y cyhoedd o gadwraeth natur yn cael ei annog.
Gwastraff		Unrhyw ddeunydd neu wrthrych nad oes ei angen dim mwy ac sydd angen ei waredu. Os gellir ail-ddefnyddio deunydd neu wrthrych mae'n cael ei adnabod fel gwastraff os ydy o wedi cael ei waredu.
Gweledigaeth		Datganiad a gytunwyd am amcanion oferôl y Cynllun.
Gwellhad		Mae gwellhad bioamrywiaeth yn welliant i gynefin/boblogaeth rhywogaeth sydd uwchlaw beth sydd yno'n barod. Gall hyn fod trwy gynyddu adfer cynefinoedd neu gynyddu/wella cyfleoedd ar gyfer rhywogaethau.
Gwerthusiad Cymeriad Ardal Gadwraeth		Dogfen gyhoeddedig sy'n diffinio'r diddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig sy'n nodi'r rhesymeg dros ddynodi'r ardal.
Hawliau Datblygu a Ganiateir		Newidiadau bychan o fath penodol ellir eu gwneud i dy neu fusnes nad oes angen gwneud cais am ganiatâd cynllunio.
Henebion Cofrestredig		Henebion o bwysigrwydd cenedlaethol, olion archeolegol fel arfer, sy'n cael eu diogelu yn erbyn datblygiadau amhriodol drwy Ddeddf Henebion a Mannau Archeolegol 1979.
Henoed Bregus eu Meddwl		Term ambarél i gynorthwyo i ddosbarthu ystod o salwch sy'n effeithio'r henoed yn bennaf.
Hoff Strategaeth		Rhan o gyfres o ddogfennau cyn-adnau sy'n amlinellu hoff strategaeth y Cynghorau ar gyfer twf a newid.
Iawndal		Darparu rhywbeth sydd gyfystyr a'r hyn a gollwyd. Yn nhermau bioamrywiaeth, gall iawndal fod yn fwy na'r cynefin gwreiddiol oherwydd yr oedi mewn amser, yn aml flynyddoedd, i'r cynefin a ddaw yn sgil yr iawndal gyrraedd maint/ansawdd y cynefin gwreiddiol.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
ICOMOS		Cyngor Rhyngwladol ar gyfer Henebion a Safleoedd ("International Council on Monuments and Sites").
Isadeiledd		Mae isadeiledd yn cynnwys gwasanaethau fel ffyrdd, cyfleusterau cludiant, cyflenwad dŵr, carthffosiaeth a chyfleusterau trin dŵr budr cysylltiedig, cyfleusterau rheoli gwastraff, cyflenwad ynni (trydan a nwy), a rhwydwaith dosbarthu ac isadeiledd telegyfathrebu. Mae isadeiledd meddal yn cynnwys TG a thelathrebu.
Isadeiledd gwyrdd/ glas		Diffinnir isadeiledd gwyrdd/ glas fel rhwydwaith cysylltiedig o nodweddion tir a dŵr sy'n cefnogi rhywogaethau cynhenid, yn cynnal prosesau ecolegol naturiol, yn atal llifogydd, yn cynnal adnoddau aer a dŵr, ac yn cyfrannu i iechyd a lles bywyd cymunedau lleol
Landlord Cymdeithasol Cofrestredig		Cymdeithasau, ymddiriedolwyr neu gwmnïau annibynnol ar gyfer darparu tai cymdeithasol cost isel i bobl mewn angen am dai heb wneud elw. Mae unrhyw arian dros ben yn cael ei ddefnyddio i gynnal tai presennol ac i gynorthwyo i gyllido rhai newydd.
LANDMAP		System wybodaeth genedlaethol, a ddyfeisiwyd gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru gynt, (nawr Cyfoeth Naturiol Cymru) ar gyfer ystyried y dirwedd wrth wneud penderfyniadau.
Lwfans Llithriad		I ganiatáu elfen o ddewis, nifer llai o unedau na ragwelwyd ar safleoedd a ddynodwyd neu ohiriad yn natblygiad safleoedd penodol o fewn cyfnod y Cynllun cafodd lwfans llithriad o 10% ei gynnwys o ran y ffigwr tai cyfan.
Lleiniau wedi eu gwasanaethu		Lleiniau o dir sydd gan y gwasanaethau angenrheidiol yn eu lle er mwyn galluogi defnydd arall yn y dyfodol.
Lles cynllunio		Y manteision neu'r mesurau diogelu, yn aml er budd y gymuned, a ddaw yn sgîl rhwymedigaeth gynllunio fel rhan o gymeradwyo cais cynllunio, a ddarperir ar draul y datblygwr fel arfer. Er enghraifft, tai fforddiadwy, cyfleusterau cymunedol neu fesurau lliniaru.
Llety Gofal Arbenigol		Llety sy'n darparu gofal ar gyfer rhai sydd ag anghenion cefnogol uchel mewn sector penodol, e.e. gorddryswch.
Llety preswyl nad yw'n tŷ a rennir (gweler polisi TAI 9)		Cartrefi efo cyfleusterau sydd wedi cael ei rhannu yn cael ei meddiannu gan fwy na 1 aelwyd a mwy na 2 berson sydd yn rhannu un neu fwy o gyfleusterau sylfaenol heb rannu rheolaeth (h.y. talu rhent ac yn bwyta efo'i gilydd) o'r aelwyd.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Lliniaru		Mesurau i osgoi, leihau neu wrthbwysu effeithiau andwyol sylweddol.
Mabwysiadu		Cadarnhad terfynol o statws cynllun datblygu gan awdurdod cynllunio lleol (ACLI). Mae cynlluniau fframwaith, lleol ac unedol ynghyd a pholisïau cynllunio dros dro yna'n cael eu disodli.
Map Cynigion		Rhan o'r Cynllun sy'n dangos lleoliad y cynigion ar sail map yr Arolwg Ordnans.
Micro gynhyrchu		Cynhyrchu gwres a/ neu bŵer o ffynonellau o adnoddau carbon isel.
Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru	Malc	Y dull swyddogol a ddefnyddir i fesur amddifadedd mewn ardaloedd bach yng Nghymru. Mae'n ddull cymharol o fesur crynoddau o amddifadedd ar lefel ardal fach. Mae'n ystyried materion megis incwm, tai, cyflogaeth, mynediad i wasanaethau, iechyd, yr amgylchedd, addysg a diogelwch cymunedol.
Natura 2000		Rhwydwaith o safleoedd a warchodir ar draws yr Undeb Ewropeaidd, gan gynnwys ACA, AGA a safleoedd Ramsar.
Newid defnydd		Newid yn y ffordd mae tir neu adeiladau'n cael eu defnyddio. Mae angen caniatâd cynllunio fel arfer i newid o un 'dosbarth defnydd' i'r llall.
Newid yn yr hinsawdd		Newidiadau hirdymor i dymheredd, dyddodiad, y gwynt ac agweddau eraill ar hinsawdd y Ddaear. Rhan amlaf tybir bod y newidiadau hyn wedi'u hachosi gan weithgareddau dynol a defnyddio tanwydd ffosil.
Niwed annerbyniol		Ble mae niwed ar fater penodol (e.e. mwynderau gweledol, cymeriad y dirwedd, effaith gronol ayb) o ddatblygiad arfaethedig ar lefel annerbyniol na ellid ei liniaru i lefel derbyniol i alluogi rhoi cefnogaeth i'r bwriad.
Nodyn Cyngor Technegol	NCT	Dogfennau a gynhyrchir gan Lywodraeth Cymru i ategu Polisi Cynllunio Cymru, sy'n rhoi canllawiau technegol manwl i Awdurdodau Cynllunio Lleol ar faterion cynllunio penodol. Dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol eu hystyried yn ystod y broses o baratoi'r cynllun datblygu ac wrth ystyried ceisiadau cynllunio.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Nwyddau cyfleus		Nwyddau i'w gwerthu sy'n cael eu prynu'n aml, sydyn a gydag ymglymiad emosiynol cyfyngedig; mae'r categori'n cynnwys melysion, sigarennau, cyffuriau presgripsiwn, cylchgronau, a'r rhan fwyaf o nwyddau siop groser.
Nwyddau cymhariaeth		Nwyddau i'w gwerthu nad yw'n fyrhoedlog sydd ar gael yn aml mewn ystod o feintiau, steil, lliwiau neu ansawdd, gan gynnwys dodrefn, carpedi, teledu, ayyb.
Nwyddau swmpus		Math o nwyddau a brynir sydd yn fawr o ran eu natur (er enghraifft DIY, dodrefn, carped) sydd weithiau angen ardaloedd mawr i'w storio neu arddangos.
Ôl-ddefnydd		Y defnydd tir dychweledig ar gyfer safleoedd mwynau neu wastraff.
Parciau a Gerddi Hanesyddol		Ystyrir bod y parciau a gerddi hanesyddol o bwysigrwydd cenedlaethol ac maent ar y Gofrestr o Barciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru gan Cadw/ Cyfoeth Naturiol Cymru/ ICOMOS. Mae'r Gofrestr wedi cael ei roi at ei gilydd i gynorthwyo cadwraeth ddeallus o barciau a gerddi gan berchnogion, datblygwyr, awdurdodau cynllunio lleol, cyrff statudol ac eraill sy'n ymwneud â hwy. Mae'n anstatudol ac mae wedi ei gyhoeddi mewn chwe chyfrol.
Parth Chwilio a Ffafrir		Ardal o fewn Bangor sy'n cael ei adnabod fel yr ardal a ffafrir ar gyfer lleoli llety pwrpasol i fyfyrwyr.
Parth Menter		Ardal dynodedig arbennig lle rhoddir nifer o fanteision a chymelldaliadau i fusnesau megis credydau'r dreth incwm, ad-daliadau ar y dreth gyfarpar a chredydau'r dreth eiddo. Yn y bôn, mae'r parth fenter yn ddull o dargedu ardal ddaearyddol benodol ar gyfer adfywio economaidd. Mae creu parth fenter yn annog buddsoddi ac yn hybu twf economaidd yn yr ardal honno
Parth rhagod mwynau		Ardaloedd gwarchod o amgylch gwaith mwynau sydd gan ganiatâd a rhai arfaethedig a fyddai'n sensitif i effeithiau andwyol, gan gynnwys ardaloedd preswyl, ysbtyai ac ysgolion ac fe ddylid eu gwrthsefyll.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Pentrefi Gwasanaeth		Mae ganddynt nifer o gyfleusterau a gwasanaethau lleol, sy'n cynnwys o leiaf un gwasanaeth neu gyfleuster allweddol. Maent yn amlwg yn gallu cwrdd â gofynion dydd i ddydd aelwydydd ynddynt ac yn eu hardaloedd.
Pentrefi Lleol/ Gwledig/ Arfordirol		Yn gyffredinol mae yna lai o wasanaethau a chyfleusterau ar gael ynddynt, sy'n golygu fod ganddynt lai o ddylanwad. Mae gan rai pentrefi Arfordirol mewn cymhariaeth fwy o gyfleusterau a gwasanaethau, ond mae bodolaeth canran uwch o dai gwyliau neu dai haf yn golygu bod angen rheoli mwy o newid ynddynt.
Polisi Cynllunio Cymru	PCC	Dogfen sy'n gosod allan polisiau defnydd tir cenedlaethol Llywodraeth Cymru.
Prif Ardal Siopa		Ardal o fewn y canol tref diffiniedig lle mae manwerthu a nifer y siopau ar ei fwyaf.
Prifion cyhoeddus		Gwasanaethau cyhoeddus: nwy, trydan, dwr, carffosiaeth, teleffon
Profion Cadernid		Cysyniad a ddefnyddir i asesu'r Cynllun o dan Adran 64(5)(b) o'r Ddeddf 2004.
Pyllau benthyg		Gwaith mwynau dros dro sydd wedi ei ddatblygu er mwyn cyflenwi prosiect adeiladu penodol.
Rhaglen Ynys Ynni Môn		Mae Rhaglen Ynys Ynni Môn yn ymdrech ar y cyd gan sawl rhanddaliad o fewn y sector cyhoeddus a phreifat sy'n gweithio mewn partneriaeth i roi Ynys Môn ar flaen y gad o ran ymchwil a datblygiad, a chynhyrchu a gwasanaethu ynni er mwyn denu bendithion economaidd arwyddocaol.
Rhagolygon poblogaeth ac aelwydydd		Rhagfynegi poblogaethau'r dyfodol ar sail y strwythur oedran-rhyw presennol, a'r cyfraddau ffrwythlondeb, marwolaethau ac ymfudo presennol.
Rhanddeiliaid		Unigolyn neu grŵp gyda diddordeb arbennig yn allbwn y Cynllun.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Rhwymedigaethau neu Gytundebau neu Gyfraniadau Cynllunio		Cytundebau cyfreithiol rhwng awdurdod cynllunio a datblygwr, neu rwymedigaethau unochrog a gynigir gan ddatblygwr, sy'n sicrhau y cyflawnir gwaith ychwanegol penodol sy'n ymwneud â datblygiad. Er enghraifft, adeiladu priffyrdd. Gelwir y rhain yn gytundebau "Adran 106" weithiau.
Rhywogaethau a warchodir		Planhigion a rhywogaethau anifeiliaid sy'n cael eu gwarchod dan Ddeddfau a Rheoliadau penodol.
Safle Eithrio		Safleoedd graddfa fach sydd du mewn i neu gyfochrog a ffin datblygu sy'n darparu 100% tai fforddiadwy. Bydd gan safleoedd eithrio alluogwyd y nifer lleiaf o dai marchnad agored sy'n gwneud cynnig yn hyfyw.
Safle o Ddiddordeb Daearegol Rhanbarthol		Safle anstatudol o ddiddordeb daearegol neu geomorffolegol (yn elfennol yn gysylltiedig â cherrig, strwythur y Ddaear a thirffurf).
Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	SoDdGA	Safle a nodwyd dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000) fel ardal o ddiddordeb arbennig oherwydd ei fflora, ffawna, nodweddion daearegol neu nodweddion ffisiograffigol.
Safle/ Tir cyflogaeth		Tir a ddefnyddir at ddibenion cyflogaeth gan un neu fwy o'r canlynol: swyddfeydd, gweithgynhyrchu, ymchwil a datblygu, storio a dosbarthu.
Safle/ Tir gwyrdd		Tir nas datblygwyd yn flaenorol, sef tir ffermio, glaswelltir neu weundir fel arfer.
Safle/ Tir Llwyd		Tir lle saif strwythur parhaol (heb gynnwys adeiladau amaethyddiaeth neu goedwigaeth) a seilwaith cysylltiedig sefydlog ar yr arwyneb. Mae hyn yn cynnwys cwrtil datblygu, adeiladau amddiffyn neu dir a ddefnyddir ar gyfer mwyngloddio a gwaredu gwastraff lle ni wnaed darpariaeth ar gyfer adfer y tir.
Safle Treftadaeth y Byd		Safle (fel coediwg mynydd, llyn, anialwch, cofgofeb, adeilad, cyfadeilad neu ddinas) sydd ar y rhestr sy'n cael ei gynnal gan y Rhaglen Treftadaeth y Byd rhyngwladol a weinyddir gan Bwyllgor Treftadaeth y Byd UNESCO. Mae'r Rhaglen yn categoreiddio enwau a gwarchod safleoedd o bwysigrwydd diwylliannol neu naturiol rhagorol i dreftadaeth y ddynol gyffredin.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Safleoedd Ewropeaidd/ Rhyngwladol		Unrhyw safle sydd wedi cael ei ddynodi fel un o bwysigrwydd cadwraeth natur ryngwladol fel Safle Gwarchodaeth Arbennig (SGA), Safle Cadwraeth Arbennig (SCA) neu safle Ramsar.
Safleoedd hap		Safle na chafodd ei ddynodi yn benodol ar gyfer ei ddatblygu yn y Cynllun, ond a ddaw ar gael i'w ddatblygu yn ystod cyfnod y Cynllun. Cyfeirir at "safleoedd ar hap" yng nghyd-destun tai gan amlaf.
Safleoedd Posib		Mae'r Llawlyfr ar Gynlluniau Datblygu Lleol (Llywodraeth Cymru 2006) yn argymhell y dylai awdurdodau cynllunio lleol ymgysylltu â datblygwyr a thirfeddianwyr ar y cam casglu tystiolaeth o broses y Cynllun er mwyn cael gwybodaeth am safleoedd datblygu posibl y gellid eu cynnwys yn y cynllun. Yn unol â hynny, ym mis Hydref 2011 estynnodd y Cynghorau wahoddiad ffurfiol i ddatblygwyr, tirfeddianwyr, asiantau, adrannau'r Cyngor ac eraill sydd â buddiant mewn tir i gyflwyno safleoedd i'w hystyried ar gyfer datblygu neu aildddefnyddio drwy'r Cynllun Datblygu Lleol, ac ar gyfer amrywiaeth o ddefnyddiau gan gynnwys tai, cyflogaeth, manwerthu, hamdden, gwastraff, trafnidiaeth (e.e. safleoedd parcio a theithio), mannau agored a defnyddiau cymunedol eraill.
Safleoedd Ramsar		Safleoedd a ddynodwyd dan Gonfensiwn Ramsar i ddiogelu gwlypdiroedd o bwysigrwydd rhyngwladol, yn enwedig fel cynefinoedd adar dŵr.
Seilwaith		Mae seilwaith yn cynnwys gwasanaethau megis ffyrdd, cyfleusterau trafnidiaeth, cyflenwadau dŵr, carthffosiaeth a chyfleusterau trin dŵr gwastraff cysylltiedig, cyfleusterau rheoli gwastraff, cyflenwadau ynni (trydan a nwy), rhwydweithiau dosbarthu a seilwaith telathrebu. Mae seilwaith meddal yn cynnwys TGCh a thelathrebu.
Siale		Strwythur un llawr sy'n lled-barhaol y gellir ei symud. Edrychir ar chalet fel un uned os gellir ei feddiannu gan un unigolyn/teulu ar y tro hyd yn oed os oes ganddo ddwy echel.
Siapio lle		Proses dylunio sy'n anelu i greu cymunedau integredig ac yn seiliedig ar ardaloedd o ansawdd uchel, gwahanol, hygyrch a fydd yn cynorthwyo i greu naws am gymuned gref a hyrwyddo ffordd o fyw iach.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Sipsiwn a Theithwyr		<p>a. Personau sydd â ffordd o fyw nomadaidd, beth bynnag fo eu hil neu eu tarddiad, gan gynnwys</p> <p>(i) personau sydd, ar sail eu anghenion addysg neu iechyd neu henaint eu hunain neu ar sail anghenion eu teulu neu ddibynydd, wedi rhoi'r gorau i deithio dros dro neu yn barhaol, ac</p> <p>(ii) aelodau o grŵp trefnedig o bobl sioe neu bobl syrcas (os ydynt yn teithio gyda'i gilydd fel y cyfryw neu beidio),</p> <p>b. holl personau eraill sydd â thraddodiad diwylliannol o nomadiaeth neu o fyw mewn cartref symudol.</p>
Strategaeth Gweithredu Cludiant	SGC	Ei angen o dan TAN18 'Cludiant' (2007) fel rhan o'r broses asesu trafnidiaeth i ddarparu'r wybodaeth angenrheidiol i asesu addasrwydd cais yn nhermau galw am deithio a'i ardrawiad. Fe ddylai'r SGC osod amcanion a thargedau o ran rheoli galw am deithio ar gyfer y datblygiad a rhoi'r isadeiledd, mesurau rheoli galw a'r cyfraniadau arian angenrheidiol i'w cyflawni. Fe ddylai'r SGC osod fframwaith ar gyfer monitro'r amcanion a'r targedau, gan gynnwys yr ymraniad dulliau teithio yn y dyfodol i'r safleoedd datblygu.
Sui-Generis		Term a roddir i ddefnydd tir neu adeiladau nad yw'n disgyn i mewn i unrhyw un o'r dosbarth defnydd sydd yn y Rhybudd Dosbarth Defnydd, er enghraifft theatrau, golchdai, llefydd gwerthu ceir a gorsafoedd petrol.
Sylwadau		Sylwadau a wnaed o blaid y Cynllun neu i'w wrthwynebu.
Systemau Draeniad Trefol Cynaliadwy	SUDS	System draeniad a ddatblygwyd yn unol ag egwyddorion datblygiad cynaliadwy sy'n rhoi sylw i faint, ansawdd a mwynderau.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Tai fforddiadwy (yn unol â'r diffiniad yn NCT 2)		<p>Tai a ddarperir i'r rheiny nad yw eu gofynion yn cael eu bodloni gan y farchnad agored.</p> <p>Dylai tai fforddiadwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ddiwallu anghenion cartrefi sy'n gymwys, gan gynnwys tai sydd ar gael ar gost ddigon isel iddynt hwy allu eu fforddio, wedi'i phennu gan ystyried incwm lleol a phrisiau tai lleol; • cynnwys darpariaeth fod y cartref yn parhau yn fforddiadwy i bobl sy'n gymwys yn y dyfodol. <p>Mae'r term hwn yn rhannu'n ddau is-gategori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tai rhent cymdeithasol - darperir gan awdurdodau lleol a landlordiaid cymdeithasol cofrestredig lle mae'r rhenti'n ystyried canllaw rhenti a meincnod rhenti Llywodraeth Cymru; • tai canolradd - lle mae'r prisiau neu'r rhenti'n uwch na rhenti tai cymdeithasol ond yn is na phrisiau neu renti ar y farchnad agored. <p>Defnyddir mecanwaith cynllunio, e.e. Cytundeb 106, i reoli pris a meddiannaeth y tai.</p>
Tai fforddiadwy Angen Lleol (mewn Pentrefi Lleol, Arfordirol, Gwledig neu Glystyrau)		<p>Bydd yr elfen Tai Fforddiadwy yn gyson gyda'r diffiniad o 'Dai Fforddiadwy (yn unol â'r diffiniad yn NCT 2), sydd yn y rhestr termau yma.</p> <p>Angen Lleol mewn Pentrefi Lleol, Arfordirol, Gwledig – pobl mewn angen ty fforddiadwy sydd wedi byw o fewn y Pentref neu yn yr ardal wledig o gwmpas am 5 mlynedd neu fwy yn olynol, un ai yn union cyn cyflwyno cais neu yn y gorffennol.</p> <p>Angen Lleol mewn Clystyrau - pobl mewn angen tŷ fforddiadwy sydd wedi byw o fewn y Clwstwr neu yn yr ardal wledig o gwmpas am 5 mlynedd neu fwy yn olynol, un ai yn union cyn cyflwyno cais neu yn y gorffennol.</p> <p>Gwneir hyn er mwyn sicrhau nad ydi'r twf yn yr aneddeleodd yn denu pobl allan o Ganolfannau/ Bentrefi Gwasanaeth nad oes gan unrhyw gysylltiad efo'r anheddle.</p>

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Tai Marchnad Agored (Yn unol â diffiniad TAN 2)		Tai i'w rhentu neu sydd ar werth, a lle pennir y pris gan y farchnad agored. Byddai unedau o'r fath yn cwrdd ag anghenion tai'r rhai hynny o fewn ardal y Cynllun nad sydd yn gymwys i fyw mewn tai fforddiadwy. Ni ddefnyddir mecanwaith cynllunio i reoli meddiannaeth y tai.
Tai Marchnad Leol (yn unol â pharagraff 9.2.4 Polisi Cynllunio Cymru)		Unedau tai i'w rhentu neu sydd ar werth o fewn aneddleodd diffiniedig a restrir ym Mholisi TAI 5. Defnyddir mecanwaith cynllunio, e.e. amod cynllunio, i reoli meddiannaeth y tŷ i aelwydydd sydd gan gysylltiad lleol penodol, ond ni ddefnyddir mecanwaith cynllunio i reoli pris y tŷ.
Tai mewn Amlfeddiannaeth	TAF	Nid yw deddfwriaeth cynllunio ddim yn diffinio amlfeddiannaeth na TAF fel y cyfryw ond dibynnir ar y cysyniad o "aelwyd unigol" a "theulu" er mwyn gwahaniaethu ar gyfer pwrpas defnydd tir.
Tai Teg		Cofrestr ydy Tai Teg ar gyfer pobl yng Ngwynedd ac Ynys Môn sydd â diddordeb mewn bod yn berchnogion tai ond na allant brynu ar y farchnad agored ar hyn o bryd.
Tir a ddatblygwyd o'r blaen		<p>Tir a ddatblygwyd o'r blaen yw tir y mae arno neu yr oedd arno adeiladwaith parhaol (ac eithrio adeiladau amaethyddol neu goedwigaeth) a seilwaith wyneb sefydlog cysylltiedig.</p> <p>Cynhwysir cwrtill y datblygiad, adeiladau amddiffyn a thir a ddefnyddiwyd i gloddio mwynau a gwaredu gwastraff lle na wnaethpwyd darpariaeth ar gyfer ei adfer.</p> <p>Ni chynhwysir y rhain yn y diffiniad:</p> <ul style="list-style-type: none"> tir ac adeiladau a ddefnyddir ar hyn o bryd at ddibenion amaethyddol neu goedwigaeth; tir mewn ardaloedd adeiledig nas datblygwyd o'r blaen – e.e. parciau, meysydd chwaraeon a rhandiroedd – hyd yn oed pe bai'r ardaloedd hyn yn cynnwys rhai nodweddion trefol fel llwybrau, pafiliynau ac adeiladau eraill; tir lle y mae olion unrhyw adeiladwaith neu weithgaredd wedi ymdoddi i'r dirwedd gydag amser fel gellir ystyried yn rhesymol eu bod yn rhan o'r amgylchedd naturiol; tir a ddatblygwyd o'r blaen sy'n cyfrannu at gadwraeth natur a hynny i raddau a allai fod yn drech na'r angen am aildefnyddio'r safle; tir a ddatblygwyd o'r blaen a ddefnyddiwyd wedyn fel amwynder <p>(PCC, Argraffiad 9, Tachwedd 2016, Ffigwr 4.4)</p>

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Tir sydd ar gael ar gyfer Tai		Cyfanswm y tir a gedwir ar gyfer defnydd preswyl sydd ar gael i'w ddatblygu.
Tirwedd Hanesyddol		Tirwedd o werth a phwysigrwydd hanesyddol cenedlaethol sydd wedi cael eu cynnwys ar y Gofrestr o Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol yng Nghymru gan Cadw/ Cyfoeth Naturiol Cymru/ ICOMOS. Mae mewn dwy gyfrol ac mae'n adnabod 58 tirwedd o ddiddordeb hynod neu arbennig, sy'n cael eu hystyried fel enghreifftiau gorau o'r math o dirwedd hanesyddol yng Nghymru.
Trafnidiaeth gynaliadwy		Mae hyn yn aml yn golygu cerdded, beicio a defnyddio trafniadaeth gyhoeddus (a 'rhannu ceir' mewn rhai amgylchiadau), y tybir eu bod yn llai niweidiol i'r amgylchedd ac yn achosi llai o dagfeydd traffig nag un person yn teithio mewn car.
Treftadaeth Ddiwylliannol		Yn berthnasol i arteffactau ffisegol ac i briodoleddau anghyffwrdd grŵp neu gymdeithas sy'n cael eu hetifeddu oddi ar genedlaethau'r gorffennol ac sy'n cael eu cynnal yn y presennol er lles cenedlaethau'r dyfodol.
Tu allan i'r Canol (Manwerthu)		Lleoliad sydd yn amlwg ar wahân i'r brif ardal siopa mewn canol tref ond nad yw o reidrwydd du allan i ffin ganol tref.
Tu allan i'r dref (Manwerthu)		Lleoliad sydd du allan i'r canol sy'n dir nad yw du mewn i ffin gyfredol canol tref.
Unedau tai wedi eu cwblhau		Cyfanswm yr holl unedau preswyl sydd wedi eu cwblhau ers dyddiad sail y Cynllun (1/4/11). Mae'r unedau hyn yn cyfrannu at yr angen am dai a'i nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ond cafodd y caniatâd cynllunio ar eu cyfer ei roddi ar sail cynlluniau datblygu blaenorol.
UNESCO		Sefydliad Addysg, Gwyddoniaeth a Diwylliant y Cenhedloedd Unedig ("United Nations Education, Scientific and Cultural Organisation").
Ymddiriedolaeth Tir Cymunedol		Mudiad ddim er elw a redir gan bobl leol i ddatblygu tai ac asedau eraill ar lefel fforddiadwy parhaol er lles cymunedol tymor hir. Mae'n endid cyfansoddiadol, cyfreithiol gyda'r gallu i gadw a rheoli asedau, ac fe'u diffinnir mewn deddfwriaeth.
Ymgynghoriad		Proses ffurfiol lle gwahoddir sylwadau ar bwnc penodol, cyfres o bynciau penodol neu ddogfen ddrafft.

TERMAU	ACRONYM (os yn berthnasol)	DISGRIFIAD
Ymrwymadau (Banc Tir) (Tai)		<p>Y nifer o unedau gyda chaniatâd cynllunio cyfredol ar gyfer tai (unedau sydd un ai wrthi yn cael eu hadeiladu neu heb eu dechrau).</p> <p>Nid yw'r ffigwr hwn yn cynnwys unedau sydd yn annhebygol o gael eu cwblhau.</p>